

Hrvatska nastava open source softverom Mahara

Metoda kompetencijsko-orijentiranoga učenja jezika priminjena u slobodnom predmetu na sekundarnom stupnju II kao „Hrvatski e-portfolio Gradišće“ (HepG)¹

Mag. Ivan Rotter, MA

Sažetak

Razvijanje i peljanje e-portfolija je nastao važan sastavni dio školske izobrazbe i naobrazbe. E-portfolio more služiti mnogim ciljem i se more peljati skoro u svakom predmetu u školi. Školari pobiraju i sastavljaju artefakte (dokumente, tekste, slike, audiozapise, videozapise i drugo) i oni pritom osvajaju kompetencije. Učitelji moru napor i napredak u odredenom razdoblju promatrati i ocjenjivati. Primarni cilj ovoga znanstvenoga članka je istražiti e-portfolio metodu u hrvatskoj nastavi i pokazati je li e-portfolio u učenju hrvatskoga jezika more otvoriti nove pute. Težišće u školi je sekundarni stupanj II.

Metoda portfolija se istražuje da se more izdjelati koncept za elektronski portfolio. Implementiranje jezičnoga portfolija open source softverom Mahara na tri različni škola je bio početak djela. E-portfolio u podučavanju more pomoći bolje organizirati, dokumentirati i razvijati nastavu i učenje jezika.

Hrvatski e-portfolio na sekundarnom stupnju II je dobra alternativa tradicionalnoj nastavi i tradicionalnom vridnovanju. Dobro izdjalan portfolio more pokazati jačine, interese i jezične kompetencije i more poslužiti i pri naticanju za posao. Učenje danas ne završava u školi i zbog sve većih izazovov dura cijeli žitak.

Ključne riči: e-portfolio, jezični portfolio, e-učenje, hrvatski, Mahara, doživotno učenje

¹ Ov članak je sažetak masterskoga djela na Stručnoj visokoj školi u Željeznu 2011. ljeta, masterski studij: Priminjeni menadžment znanja. Predavanje na temu je bilo 13.3.2015. u KUGI (Web 2.0 za gradišćanske Hrvate). Predstavili su se dva hrvatski projekti: Mahara kao platforma za učenje u hrvatskoj nastavi i literarni blog na Wordpressu (Ivanov blog – Ljubav je pjesma). O prvoj i drugoj temi se je publiciralo (*Gradišće kalendar 2014* i *Gradišće kalendar 2015*; i na internetu). Vidi popis literature.

Napomena: u hrvatskom tekstu se nije „genderiralo“, da se tekst laglje more štati (učenik = učenik, učenica; učitelj = učitelj, učiteljica itd.)

I. Teoretska razlaganja

1. Portfolio, ocjenjivanje i hrvatska nastava

1.1 Definicija portfolija

Pojam portfolio je latinska složenica i se sastoji od „portare“ (nositi) i „folium“ (list), a postoji mnogo definicijov. Doslovno prevedeno znači zbirka papirov, ka se lako more nositi sa sobom. U obrazovanju su portfoliji kompilacija dokumentov, ki se kao artifakti (s vještinom načinjena djela) odložu. E-portfoliji su u digitalnom vrimenu zaminjile papirnate portfolije i u obrazovnom sustavu otvaraju nove mogućnosti.

Solnogradski institut za istraživanje e-portfolio definira ovako: „E-portfolio je digitalna zbirka, ka je „šikano napravljena s mnogo truda“ (= lat. artefakti) i pripada osobi, ka dokumentira dobiveni proizvod (ishode učenja) i proces (put učenja/rasta) nje razvoja kompetencijov u odredjenom razdoblju, za odredjene sorhe i želi ga prikazati. Dotična osoba je napravila izbor artefaktov samostalno, a organizirala ga je sama u odnosu na cilj učenja. Ona kao vlasnik ima potpunu kontrolu nad tim tko, kada i koliko informacije je dozvoljeno viditi iz portfolija“. (Hornung-Prähauser et al. 2007, 14).

U školskoj jezičnoj nastavi e-portfoliji moru biti i alternativan instrument ocjenjivanja.

„Portfoliji su alternativni oblici ocjenjivanja, ki su čudakrat bili opisani kao križanje izmed nastave i ocjenjivanja.“ (Bitter & Legacy 2008, 371).

E-portfolio u obrazovnom kontekstu more služiti mnogim svrham, on kaže rast i razvitak, podupira cilje, sadržaje i standarde, prezentira odabrane materijalije, ki su i predmet osobne refleksije.

Kad školari razvijaju e-portfolije si moru staviti različna težišća. Kad školari sami pobiraju, izabiraju i sastavljaju sadržaje, onda je to portfolio školara. Oni tako ilustriraju osobno učenje i mnogo moru sami odlučiti, a govorimo o samokontroli ili samoopredjeljenju. Portfolio učitelja dominiraju sadržaji nastavnoga plana i teme predmeta koga podučava. Ti sadržaji se ponudu školarom, ki je preuzme.

Danas se sadržaji moru digitalno pohraniti na portfoliji, svaku dob se moru na internetu pogledati i preminjiti. Sadržaji (artefakti) se digitalnimi proizvodi moru pohraniti i prezentirati. Elektronski portfoliji moru dokumentirati projekte i digitalno i multimedijalno, moru prikazati tekste, grafike, slike, videozapise i audiozapise. Pojedini dijeli se moru preminjiti, ako se to kani.

Škola je mjesto edukacije i posreduje vridnosti. Zato se portfoliji u školi znatno razlikuju od drugih profesionalnih portfoliov (educational portfolio versus professional portfolio, stock portfolios, artistic portfolios itd.). Jednom se u djelu s e-portfolijem naglašava proces, a drugi put je važan sam produkt. Kad se djela u odredjenom razdoblju, kad se djela pobiraju i kad se

kani naglasiti rast i napredak, onda se naglašava proces. Kad se izabere samo najbolje, onda leži težišće na samom produktu.

Školari se uče i treba je polako upeljati u koncept e-portfolija, u metodu izabiranja sadržajev, a svenek mora biti i prostora za refleksiju, da se forsira učenje. Za kreativnost i individualnost školaru mora svenek biti mjesta.

1.2 Dodatna vrednost e-portfolija

Portfolio kao digitalni medijski format – kao elektronski portfolio – je strukturirana zbirka, pohranjena na internetu i prikazanje digitalnih artefaktov. Teachervision (2011) veli, da treba imati ove sadržaje:

- a) pisana djela
- b) dnevnik učenja, blog
- c) standardiziranu datoteku, registre
- d) vlašće videozapise
- e) audiozapise
- f) bilješke i napomene
- g) izvještaje grupe
- h) teste, kvize
- i) mape, slike
- j) listu pročitanih knjig
- k) rezultate ankete
- l) povratne informacije suškolarov, vršnjakov
- m) samoprocjene

Ako se e-portfolio koristi kao digitalan alat za učenje, onda je potrebno predznanje, sposobnost za multimedijalno publiciranje na webu i zahadjanje s digitalnim alatom (*media literacy*). Za razliku od papirnatih portfoliov, e-portfolioji imaju već mogućnost prezentirati znanje i sadržaje u multimedijalnom svitlu, a ciljaju na sva čutila (tekst, slika, zvuk, video, animacija). Školari i učitelji su već ili manje izloženi ponudjenom alatu, oni se kreću u virtualnom svitlu i klikaju kroz standardizirane šablone (Reichert 2011, 97).

Dodatna vrednost e-portfolioja, kako to vidi Himpsl-Gutermann (2011):

- prilika prezentacije u multimedijalnim formatima – cilja na sve osjećaje
- „prirodno“ i trajno osvajanje medijske kompetencije
- pismenost (čitanje, kompjuter, mediji...)
- povezanje produkta s cilji učenja, s kriteriji, povratne informacije kroz hiperlinke
- laka korektura i daljnje korišćenje
- opcija povratne informacije, bilo kada, bilo kad (stalno)
- brza produkcija različitih „pogledov“ i tako fleksibilna mogućnost prezentacije

Dodatna vrednost e-portfolioja za predmet hrvatski:

- skupna hrvatska platforma
- pisana djela, dokumentirani projekti

- fleksibilno ocjenjivanje
- učenje jezika samoinicijativno
- moderna komunikacija

1.3 Reforma ocjenjivanja ili reforma nastave?

U djelu s portfolijama je od početka i u Sjedinjeni Amerikanski Država bilo kritičnih glasov. U praktičnom djelu u školi se je pokazalo, da su portfoliji ne samo alternativan instrument ocjenjivanja nego da se i podučavanje i učenje dalje razvijaju. Formirale su se dve grupe, ke su na portfolio gledale drugačije. Različni aspekti su peljali do različnoga razumivanja, do uske i široke koncepcija portfolija.

Jedni su vidili da je portfolio *instrument podučavanja i učenja* i da se more nastava reformirati (već prostora za individualnost školarov), a drugi su ga gledali kao alternativni *instrument ocjenjivanja* (vridnovati kompetencije). Med širokom koncepcijom (metoda, okolica učenja) i uskom (ocjenjivanje) su znatne razlike. Kad se školari i učitelji na kooperativan način bavu s procesom učenja i rezultati učenja, onda se proširuje spektar portfoliov.

„U uski verzija koncepta se povećaju prisiljeni trenutki nastave, i to u toj mjeri u koj se kriterij usporedbe (iz razloga pravičnosti ili jednakih mogućnosti), princip >slaviti diverzitet< sustavno potiskuje.“ (Häcker 2011, 167, in: Meyer et al. 2011).

Pitanja i diskusije, ka od 70-ih ljet 20. stoljeća stoju na dnevnom redu, je Häcker (2011, 177) sažeo ovako:

To su pitanja, ka potiču učenje, pitanja individualnosti u institucionalni procesi nastave. To je pitanje ocjenjivanja i kako pedagoško zahadjati s tim, analiza i razotkrivanje tajnog nastavnog plana i ocjenjivanja u školi. Išću se mogućnosti većega participiranja, komunikacije i transparentnosti na polju ocjenjivanja. Nadalje pitanja za daljnji razvitak kulture učenja i pitanja alternativnih rješenj prelaznih fazov u obrazovni sistemi.

2. Hrvatska nastava

Hrvatski jezik u Gradišću ima dugu tradiciju. O tom je napisala knjigu Andreja Zorka Kinda-Berlaković (2005). Ona je istraživala bilingvalno obavezno školstvo Gradišća od 1921. do 2001. ljeta. Jeziki migrantov i njegovimi uticaji na školski uspjeh se je bavila Katarina Brizić u knjigi, ka je izašla 2007. (Tajni žitak jezikov). Ona misli da je znanje materinskoga jezika i školskoga uspjeha usko povezano: *„Uspjeh/Neuspjeh školarov u jeziku zemlje imigracije [zemlje u ku su došli kao doseljeniki] rezultira iz odnosa prema „svojem“, prema svojem jeziku“* (Brizić 2007). Neki roditelji mojih školarov imaju korijene u bivšoj Jugoslaviji i govoru slavski jezik (varijeteti: hrvatski, bosanski, srpski, crnogorski, slovenski, makedonski i drugi manjinski jeziki).

2.1 Zakoni za hrvatsku nastavu

Za hrvatsko podučavanje (i kao slobodni predmet) valjaju nastavni plani za BHS i AHS u najnovijoj verziji. Za peljanje hrvatske grupe u AHS-u je potrebno pet najavov, u BHS-u osam. Gradišćanski Hrvati su jedna od šest priznatih narodnih grup u Austriji i najvažniji pravni dokument je Državni ugovor iz 1955. ljeta. Manjinsko školstvo se je zapisalo u Manjinskom

školskom zakonu 1994. ljeta. To prije svega valja za obavezno školstvo. Takozvani teritorijalni princip određuje, da se za narodnu grupu moraju organizirati obrazovne institucije, to znači u dvojezičnom selu se obavezno mora dvojezično podučavati u školi. Na sekundarnom stupnju II postoji princip najave, to znači da se školari za hrvatsku nastavu moraju najaviti u školi, ku pohadjaju.

2.2 Hrvati u Gradišću i gradišćanskohrvatski

Gradišćanskohrvatski jezik – „Dva je već nego jedan“ – geslo dvojezičnosti

Hrvatski se u Gradišću govori kao regionalni varijetet, kao gradišćanskohrvatski i je drugi službeni jezik Gradišća. Jezik pripada južnoslavenskoj jezičnoj grupi, je otprilike jur 500 ljet udomaćen u Gradišću i u neki susjedni država (Madjarska, Slovačka) i se znatno razlikuje od standardnoga hrvatskoga jezika, ki se prije svega govori u Republici Hrvatskoj.

Raspadom Jugoslavije (od 1990.) je došlo i do odvajanja jezika: hrvatski, srpski, bosanski i nedavno crnogorski. Ako se treba naziv za sve te jezike, onda se kadakoč upotribljava kratica BHS (bosanski, hrvatski, srpski). U Austriji je ta naziv nastao uobičajen.

U 16. stoljeću je jezik došao u ondašnju zapadnu Madjarsku kroz preseljenje ljudi iz unutrašnjosti Hrvatske i Bosne, a razlog su bili turski boji. Standardizacija gradišćanskohrvatskoga jezika je počela stoprv u drugoj polovici 19. stoljeća. Doseljeniki su došli iz razlikih krajev, zbog toga jezik živi u mnogi arhaični dijalekti/govori, postoji sedam glavnih grupov. Jezik gradišćanskih Hrvatov je na početku bio izložen madjarskom, a kasnije i nimškom uticaju. Sve tiskovine i udžbeniki su napisani na standardiziranom jeziku. Broj govornikov se procjenjuje na 50.000 do 60.000.

Gradišćanskohrvatski je jezik, ki je službeno priznat u Europskoj uniji, kao jezik manjine, narodne grupe, narodne grupe gradišćanskih Hrvatov, kao manjinski jezik, jezik narodne grupe. Službeno priznanje je bilo 1955. ljeta. Austrija priznaje šest nacionalnih manjin – Hrvate, Slovence, Madjare, Čehe, Slovake i Rome. Tri narodne grupe živu u Gradišću.

Pravni status

Austrijanska narodna prava baziraju na teritorijalnom principu. Hrvatski se je u Gradišću svenek koristio u javnom žitku, prije svega na lokalnoj upravnoj razini, a po 1990. ljetu je to moguće u i pismenom obliku s vlasti (prizanje kao službeni/upravni jezik pred vlasti). Faktično su gradišćanski Hrvati dvo- ili trojezični. Najmladja generacija u školi 5 do 10 ljet uči engleski.

Državni ugovor 1955. ljeta u Članu 7 opisuje manjinska prava gradišćanskih Hrvatov (i koruških Slovencev). Topografski natpisi – seoske tablice – su se u Gradišću postavile 2000. ljeta.

Austrija je potpisala i 1988. ratificirala Europsku okvirnu konvenciju za zaštitu manjinskih prav. Europska čarta regionalnih- i manjinskih jezika se je 1992. potpisala i 2011. ratificirala.

Redovito Austrija mora dati račun i poslati izvještaj na Vijeće Europe o poštivanju manjinskih prav. Zastupniki Vijeća Europe na licu mjesta kontroliraju stanje i peljaju razgovore sa zastupniki manjinskih grup.

U zadnji ljeti se je na jednoj strani poboljšala ponuda materijalov za nastavu i učenje. Na drugoj strani pada jezična kompetencija djece kad dođu u dječji vrtić ili u školu. I u dvojezični osnovni škola hrvatska nastava ima već karakter karakter nastave stranoga jezika. Kad dica minjaju iz primarnoga stupnja u sekundarni, se moraju posebno prijaviti za hrvatsku nastavu. Broji za hrvatsku nastavu drastično padaju.

Činjenica je, da pretežno starija populacija aktivno govori hrvatski. Asimilacija napreduje i mora se računati, da će se jezik sve manje koristiti i nestati – i u javnom prostoru, na cesti u hrvatski seli (usp. Baumgartner, 2010).

UNESCO je 2009. ljeta gradišćanskohrvatski stavio na listu ugroženih jezika.

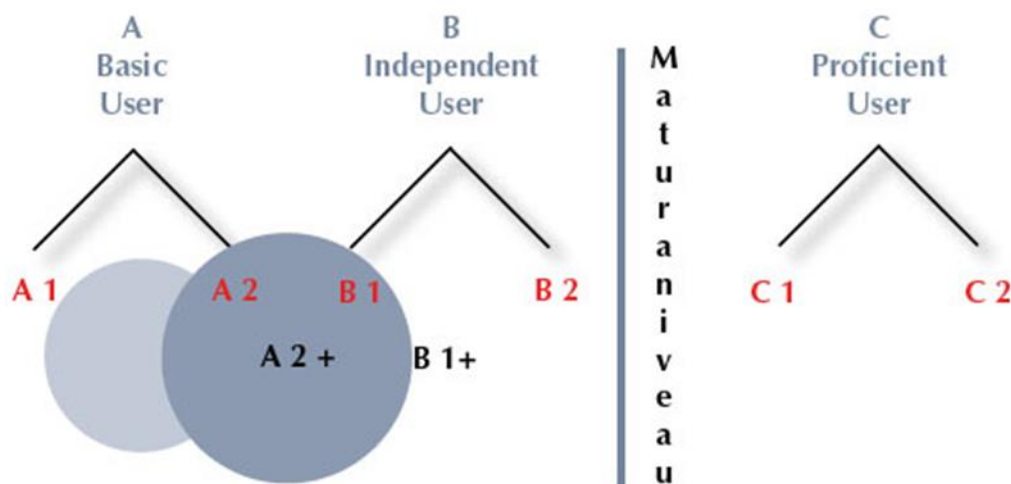
2.3 Zajednički europski referentni okvir za jezike (ZEROJ)

Vijeće Europe je izdjelalo dokument, ki opisuje upotrebu jezika u svi europski zemlja (kod učenja stranoga jezika, u nastavi stranoga jezika, u izdjelanju nastavnoga plana i udžbenika i u razvijanju ispitov).

U Austriji su po ZEROJ-u sastavljeni skoro svi nastavni plani za strane jezike u općeobrazovni škola, u sridnji i viši škola za zvanja (strukovne više škole), obrazovni standardi za strane jezike, diplomski ispiti i standardizirani ispiti zrelosti. U centru ZEROJ-a su skupni referentni okviri za jezike i opisi jezičnih kompetencijov, ki su podiljeni na razine i kategorije.

ZEROJ za jezike znači: učiti, podučavati, ocjenjivati osniva na akciji orijentiranom načelu, to znači da jezik postane komunikativan čin. Jezik se upotribljava, da se nešto postigne. Usvajanje jezika se opisuje u pet vještina i šest razin.

- slušanje
- čitanje
- razgovor
- govor
- pisanje

Grafika 1: GERS/ZEROJ-razine u austrijskom školskom sustavu (izvor: OESZ, Graz)

A: Osnovno služenje jezikom (A1 – Breakthrough, A2 – Waystage), B: Samostalno služenje jezikom (B1, B2), C: Kompetentno služenje jezikom (C1 – Effective Operational Proficiency, C2 – Mastery). Iz pedagoških razlogov se moru definirati i sridnje razine. (A2+, B1+). Prilagoditi učenje jezika na međunarodne odredbe ima velike posljedice i na izobrazbu i školovanje učiteljev u svi sektori austrijskoga školskoga sustava. Od marca 2007. ljeta se je zbog toga osnovala radna grupa za usidrenje ZEROJ-a, da izdjela koncepte i strategije i da se zgloda na sve produkte vezane uz strane jezike (nastavni plan, portfolio, obrazovni standardi).

Grafika 2: GERS/ZEROJ i posljedice u austrijskom školskom sustavu (izvor: OESZ, Graz)

II. Mahara kao platforma u hrvatskoj nastavi

1. Platforma za učenje

U školskoj nastavi stranoga jezika platforma pomaže organizirati cijeli proces nastave i učenja.

„Plattformen za učenje (Learning Management Systems/LMS-plattformen) su softverske arhitekture, ke se temelju na klijent-server modelu, ke ispod površine integriraju mnoge različne specifične zadatke potprogramov, ki pokrivaju sve uloge i usluge, ki su potrebni za kreiranje i upravljanje kompleksnih mrižnobaziranih e-učenje-scenarijev.“ (Wache 2003, 7)

Plattformen za učenje podupiraju pritom socijalne uloge: to su administrator sistema, menadžer cijele obrazovne institucije, autor, docent, tutor i učenik.

Kod platforme Mahara je sljedeća situacija: kao menadžer/administrator sistema fungira IMB na Dunajskom sveučilišću u Kremsu. Najveć zadać ima učitelj: administrator, docent, tutor, autor. Učeniki su autori.

LMS-platforme su zbog brojnih integriranih aplikacijskih programov i medijskih formatov kompleksne softverske arhitekture i ta složenost je uzrok, da se samo s puno znanja i velikim zalaganjem, naporom more najti odgovarajući produkt na sajmu – u našem slučaju – za učenje jezika.

I veliko pitanje je, moru platforme za učenje biti dosta atraktivne, jer izvanškolske ponude se razantno širu i konkurencija je ogromna (ključne riči: web 2.0, Facebook etc.). (vgl. Petko, 2010, 177-190, *Platforme za učenje se razvijaju jako polako*).

2. Mahara u hrvatskoj nastavi

2.1 Argumenti za Maharu kao platforma u hrvatskoj nastavi

Mahara se more upotrijeti u pedagoško-didaktične svrhe, u školskom kontekstu, zbog toga ćemo ovde navoditi neke argumente.

Besplatno korišćenje

Mahara je open source alat i zbog toga obrazovna institucija ne treba platiti korišćenje toga softvera. Za razliku od drugih LMS-produktov je to velika prednost.

Dopuna za regularnu nastavu

Kod učenja je virtualna okolica dobrodošla promjena i za učitelje i za učenike, ča je u isto vrijeme i osnovni princip blended learninga. Cijela poredica metodov u nastavi, zahadjanje s različnima načini učenja i medijev moru peljati do veće akceptancije, veće atraktivnosti i većega uspjeha.

Učiti izvan obrazovne institucije

Platforme za učenje kao Mahara moru prelaziti granice i konvencije. Neodvisno od vremena i mjesta se učnja jezika teoretski more dogoditi svagdir (pred svim i doma).

Multimedijalno i individualno učenje

Upotreba platforme za učenje podupira novo i nekonvencionalno učenje, ko more biti atraktivno, istraživajuće i ponavljajuće. Sadržaji se moru kroz efektivne ponude (plug-ins) na Mahari prikazati – multimedijalno i individualizirano, za svaku vrstu učenja.

Prisvojiti IT-znanje

Kompjutor i drugi mediji danas dominiraju našu svakidašnjicu i su i u školi osvojili svoje mjesto. Da se platforme za učenje moru koristiti i u školskom kontekstu je naravno moguće, to se mora i podupirati. Kompetentno i sigurno zahadjati s novimi elektronskimi mediji znači za učenike i bolje šanse za posao. Sudioniki se nauču kompjutorske vještine, oni znaju praktično baratati s novimi tehnologijami.

Promocija suradnje, bolje suradjevati

U smislu konstruktivističke teorije učenja je kolaborativan dizajn Mahare uvjerljiv. Sudioniki moru modificirati gotove sadržaje nastavnoga plana, moru sami izdjevati sadržaje i je ponuditi

drugim sudionikom, da to isto vidu. Povratne informacije moru optimirati procese učenja i doprimiti veći sād.

Stalna komunikacija

Sudioniki imaju stalno pristup k sadržajem (moru preuzimati vježbe, dokumente, itd.). Školske grupe ili zajednice na platformi moru kontinuirano komunicirati i skupa izdjelati različne sadržaje, s informacijama ili uputama učitelja ili bez njih. Tako se podupira grupna dinamika, ka je za kreativnost i za posredovanje znanja važna.

Koncept četirih vještina u učenju jezika

Platforma je multimedijalna, ta mnogostranost kroz različne ponude (audio, podcast, video, tekst, itd.) je dobra prilika da se moru vježbati sve četire vještine (govor, pisanje, čitanje, slušanje). Heterogene grupe imaju mogućnost vježbati ili perfekcionirati jezik.

Jednostavan import i diliti sadržaje

Mahara dozvoljava brz i nekomplikiran import različnih sadržajev, a moru se pohraniti u različni formati (npr.: .zip, .pdf, .doc, .jpeg). Podloge za vježbanje se tako moru diliti i širiti. Zadaće se moru većkrat koristiti unutra i izvan školske grupe. Sajti, cijele stranice se moru kopirati od učenikov. Male modifikacije ili promjene su moguće za različne brzine ili razine u grupi.

Rado učiti

I u znanstvenom diskursu se ne smi zabiti činjenica, da se u obrazovanju, pred svim u školi mora na to gledati, da se dica rado uči i da se zglada na sva ćutilla. Mahara kao tehničko-virtualna platforma ima komponente, ke odgovaraju današnjem modernom učenju.

2.2 Argumenti protiv Mahare kao platforma u hrvatskoj nastavi

Da se postigne i tematska objektivnost, ka je u znanstvenoj diskusiji neophodna, navodit ćemo i argumente protiv upotrebe Mahare.

Briga i aktualiziranje Mahare odnosno servera

Mahara je softverski paket, ki je udomaćen na nekom serveru, potriban mu je redoviti servis i hostiranje, usluga poslužitelja. Za Maharu se tehnički skrbi administratorski tim na Dunajskom sveučilišću u Kremsu. To su ipak stroški za tu obrazovnu instituciju i zato se relativira aspekt besplatne platforme. I administrator IR ustanove *Hep Gradišće* u cijelom projektu mora ispuniti mnoge zadaće i obaveze (prijava, skrb za hrvatske grupe, aktualiziranje, odjava). To je neplaćen posao i bez zalaganja i angažmana ne bi bilo ništa.

Razumiti tehnologiju

Mahara se općenito more razumiti kao platforma, ka je razumljiva, ali mora se pretpostaviti osnovno, a ne površno razumivanje tehnologije, da se more i efektivno koristiti. U školskom okruženju novi mediji odnosno virtualne platforme za učenje moru pred svim kod starijih kolegov izazvati resantimane i skeptiku. Didaktika i metodika e-učenja još nije dugo prezentna i zbog toga more dojt i do krivih procjenov (tehnološka novotarija, moda).

Infrastruktura u kvalitativnom i kvantitativnom pogledu

Virtualna okruženja za učenje potribuju moćne i efektivne kompjutere na obrazovni institucija. To bi moralo biti moguće i izvan škole, dakle i doma, zbog toga je računalo s internetskim priključkom pretpostavka. Upotreba Mahara je samo onda efektivna i pelja do cilja, ako školari imaju pristup kompjutoru (prijava u školi, kompjutorska dvorana, biblioteka; privatni laptop, notebook, tablet PC, ...).

Mučna i naporna priprava

Planiranje, koncepcija i izvršenje nastavne kompjutorske ure na Mahari potribuje čuda vrimena i napora. Svi sadržaji se moraju digitalizirati, na pogodan način pripraviti i na platformi implementirati. Ali i infrastruktura i logistika se mora uzeti u obzir. Efektivne jedinice za učenje potribuju adekvatan okvir, kao na primjer za vrime rezervirana dvorana za informatiku, računala s internetom ka funkcioniraju, planiranje slijeda u dvorani itd. Pred svim na početku i kod početnikov se mora računati s problemi jer fali rutina. To sve u usporedbi s normalnom jedinicom more zastrašiti ili zaplašiti.

3. Ča je Mahara?

Mahara u *te reo māori* jeziku znači „misliti“ ili „misao“. To je projekt novozelandske obrazovne vlasti skupa s nekimi sveučilišći.

Mahara je modularan open source projekt. Mogući su vlašći obliki. Djelo s Maharom bazira na artefakti, pogledi (sajti) i na širokoj kontroli pristupu. Pogledi su zbirka artefaktov, ki su pohranjeni na e-portfoliju korisnika. Korisnik more stvoriti bezbroj pogledov i dozvoliti pristup pojedincem ili grupam.

Grafika 3: Slovenska Mahara (Mahara 2016, Verzija 1.8)

Grafika 4: Slovenska Mahara (Mahara 2016, Verzija 1.8)

4. Hrvatski e-portfolio Gradišće (HepG)

4.1 Hrvatska radna zajednica u Gradišću

U Gradišću – kade djelam u različni škola – su hrvatski profesori organizirani u radnoj zajednici (Hrvatska radna zajednica u Gradišću, po nimšku je kratica ARGE KRO). U njoj su učitelji iz razliĉnih tipov škola, pred svim AHS, BHS, ali i drugi učitelji (VS, HS, sada NMS), ki sudjeluju na seminari za stručno obrazovanje. Sve skupa je to ca. 30 kolegov. To je pregledan broj peršona, ki se redovito sastanu tijekom školskoga ljeta. U praksi su to dva termini, jednoĉ u zimskom, a jednoĉ u ljetnom semestru. Tu su stručni sastanki, ki se svenek organiziraju u nekoj drugoj školi (geografija Gradišća se uzme u obzir: sjever, sredina, jug). Pedagoška visoka škola je krovna organizacija, ka s peljaĉicom Hrvatske radne zajednice usko suradjuje.

Cilji tih seminarov su, da se učitelji dogovoru i koordinaraju svoje djelovanje, da se izminjaju nastavni materijali, da se organiziraju jeziĉna naticanja, jeziĉni projekti, i da se diskutiraju najnoviji razvitki školske politike (obrazovni standardi, centralna matura).

Skupna platforma na internetu mogla bi podupirati dokumentaciju, komunikaciju, informaciju i daljnji razvitak Hrvatske zajednice i bila bi dobra dopuna za pripravljanje i završetak tih seminarov. Na toj platformi je moguće biti aktivan ili pasivan korisnik.

4.2 E-Portfolio škole ili grupe

Ivan je iskusan učitelj. Njegov cilj je i izvan školske nastave na internetskoj platformi sa svojimi školarima skupadjelati. Osnovanje grupe, grupni e-portfolio je zato potriban. Poseban e-portfolio more služiti i kao instrument osobnoga menadžmenta znanja. On se angažira i izvan škole u kulturni društvi i organizacija i rado pohadja priredbe. On

- ima znanje o uĉenju
- zna kako se motiviraju školarima/šudenti
- je kritiĉan u izboru sadržajev
- ima respekt prema školarom, svaki je individuum
- ima znanje o metoda, resursi, izvori i tehnologija
- se skrbi za pozitivnu atmosferu uĉenja
- sprohadja i podupira daljnji razvitak svojih školarov
- kritiĉno reflektira i evaluira svoje djelovanje

- suradjuje sa svojimi hrvatski kolegi
- platforma (e-portfolio) se more pokazati i roditeljem ili zainteresiranim
- posreduje pedagoške vridnosti (jezik i kulturu)

4.3 Osobni e-portfolio

Ana je hrvatska školarica i kani u hrvatskom jeziku maturirati. Nje e-portfolio ona kani fokusirati na osobni razvitak, dakle ima svoje cilje, ali kani postići i sve cilje za hrvatsku nastavu. Nje e-portfolio nudi mnoge mogućnosti komunicanja i suradnje s drugimi. Koristiti e-portfolio je i po maturi moguće. Ako je potriebno, more se naticati za neki posao portfolijem. Ona

- pelja e-portfolio u predmetu hrvatski, ali i za druge školske svrhe
- kani steći kompetencije (jezične-, socijalne-, medijske kompetencije)
- kani odložiti zadaće i dokumente (zbirka)
- kani preuzeti dokumente i stranice od drugih korisnikov
- kani neku temu ili projekt prikazati multimedijalno (tekst, slika, audiozapis, videozapis, poveznica...)
- kani sastaviti osobni e-portfolio
- kani komunicirati i kooperirati s drugimi hrvatski školari
- kani dobro kooperirati s učiteljem
- se kani pripremiti na maturu
- planira upotribiti e-portfolio i po završetku škole
- kani načinjiti prezentacije

Sažetak, korist i izgled

Na sekundarnom stupnju II se školari moraju javiti za hrvatsku nastavu. Pet do četirih ljet maksimalno, u praksi tri ljeta, ponekad samo jedno ljeto idu na podučavanje. Polaganje mature u hrvatskom jeziku je vrhunac uspješne školske karijere, a i važan cilj predmetne jezične nastave. Na tom putu e-portfolio more biti dobar prijatelj, pratnja i po školi stoji na raspolaganje. Na tri škola na sekundarnom stupnju II se je isprobala ta metoda, da bi učenike sprohadjala u školi i u zvanju. E-portfolio iz školske dobe se more i dalje peljati i kad je škola jur završena.

Projekt *Hrvatski e-portfolio Gradišće* se je počeo 2010./2011. i je i danas još aktualan. E-portfolio imaju i školari i učitelji, pelja se individualno. More to biti alat za osobni menadžment znanja za mnoga područja u nastavi u školi – pred svim i za predmet hrvatski. Na školskoj razini je to platforma svih učenikov. Mahara more ali biti i platforma svih hrvatskih profesorov (Hrvatska radna zajednica u Gradišću). Na svi područji je rezultatov i primjerov.

Najveć uspjeha metoda e-portfolija ima onda, kad ju jedna institucija implementira, to znači kad svi školari i učitelji jedne obrazovne institucije s njom aktivno djelaju. Broj viših škol u Gradišću nije velik, na ki se nudi i puđučava hrvatski. Teoretski bi sve mogle s Maharom djelati.

Mahara je multifunkcionalan softver, ki školare u hrvatskom podučavanju more podupirati u osvajanju i učnji jezika. Prije svega u komunikaciji i organizaciji tijekom cijele nastave. E-portfolio na Mahari more biti i instrument ocjenjivanja, ako se kriteriji na početku dogovoru i akceptiraju. Refleksija, povratna informacija i sprohadjanje jezičnih procesov su važni kod ovoga alata, a s tim i vridan instrument samoprocjene i samokontrole.

Maharu je iz engleskoga jezika na nimški prevodio Heinz Krettek 2007. ljeta. S Maharom djelaju študenti na sveučilišća, mnoge stručne više škole, obrazovne institucije, ali sve već i (više) škole.

OSS – open source softver (temeljen na sustavu otvorenoga koda) – je idealno tehničko rješenje, ko si i na školskom području more najti svoje mjesto. To valja i za e-portfolio softver Mahara. Postoji tim stručnjakov, ki slobodnovoljno i stalno dalje razvijaju i poboljšaju ov alat. U juliju 2011. je izlazila verzija 1.4, ka je doprimila već mogućnosti pri djelu s tim alatom. 2016. se koristi jur verzija 1.8. Na tom se vidi napredak.

Dunajsko sveučilišće u Kremsu zasada nudi Maharu u tri jeziki: nimški, engleski i slovenski. Slovenski jezik na Mahari se more koristiti od 2011. Hrvatska verzija Mahare bila bi perfektna dopuna. Interesantna bi hrvatska verzija bila prije svega za škole u Gradišću, za ustanove u Hrvatskoj, ali i po cijelom svitu.

U sekundarnom stupnju II neke škole u nastavi stranih jezikov imaju takozvane asistent-učitelje, to su materinci, ki podupiraju nadležnoga učitelja. I za predmet hrvatski je to moguće. U njevom djelovanju na školi ti kolegi izdjelaju puno materijalov u jezičnom podučavanju i to – većinom – ostane kod pojedincev. Za to bi bilo prostora i kapacitetov na internetu, a isto tako i šansa, to znanje i te vježbe dokumentirati. Te vridne podloge se moru širiti i podiliti med drugimi kolegi na drugi škola.

Učitelji su, to se veli, osamljeni borci. To se mora ovako razumiti: učitelj stoji sam u razredu i čudakrat si sam mora izdjelati hrvatske materijalije za učnju. Rijetko se podučava u timu i dilu i izminjuju podloge. Zbirka dobrih primjerov i podlogov na Mahari more sigurno dalje pomoći. Za novi ispit zrelosti se moru izdjelati sva pitanja i sve teme. Za standardiziranu novu maturu (i za hrvatski od 2015. odnosno 2016.) se moru izdjelati i sakupljati pitanja i tematska područja. Dokumentacija i pohrana je moguća na Mahari. Isto tako se moru dokumentirati jezična naticanja, školski projekti i jezična putovanja.

Zaključak:

Školari se moru samo onda oduševiti za e-portfolio ako je i učitelj od toga oduševljen i ako je jur djelao s tim prije. Učenje jezika i poboljšanje jezičnih kompetencijov svenek moraju biti na prvom mjestu. Tehničko rješenje – e-portfolio alatom Mahara – neka bude platforma, pozornica i neka nudi potribnu podršku.

Biographie

Mag. MA Johann Rotter

Johann Rotter wurde 1962 in Oberpullendorf geboren. Er besuchte die zweisprachige Volksschule in Kroatisch Geresdorf und ging danach ins Internat nach Wien Strebersdorf. In den Heimschulen der Schulbrüder absolvierte er die Hauptschule und das ORG. Nach der Matura studierte er an der Pädagogischen Akademie in Wien das Lehramt für Hauptschulen (1982–1985). Als Lehrer arbeitete er von 1985–1996 am Institut Neulandschule in 1190 Wien. 1990–1996 studierte er an der Universität Wien Kroatisch und Sport (Institut für Slawistik, Institut für Sportwissenschaften). Die Diplomarbeit schrieb er bei Prof. Radoslav Katičić über die neuere kroatische Literatur (Überblick über die Literatur bei den Burgenländischen Kroaten nach dem 2. Weltkrieg). Seit 1996 ist er AHS- und BHS-Lehrer in Eisenstadt, Stegersbach, Oberwart, Oberpullendorf und jetzt in Mattersburg (Sekundarstufe I und II). Von 2005–2010 arbeitete er auch an der FH in Eisenstadt als Lektor für Kroatisch in verschiedenen Studiengängen. 2009–2011 absolvierte er den Masterstudiengang Angewandtes Wissensmanagement an der FH Eisenstadt. In seiner Masterarbeit beschäftigte er sich mit der Open Source Software Mahara im Kroatischunterricht. Prof. Rotter ist aktiv in kroatischen Vereinen und engagiert sich in zahlreichen kroatischen Projekten (HŠtD, ZIGH, HKDC; ORF).

Mag. MA Ivan Rotter

Ivan Rotter se je rodio 1962. ljeta u Gornjoj Pulji. Osnovnu školu je pohađao u rodnom Gerištofu i je potom došao u internat u Beč-Strebersdorf. Glavnu školu i gimnaziju je apsolvirao kod školskih bratov. Po maturi je študirao tri ljeta na pedagoškoj akademiji u 21. kotaru. Kao učitelj za glavnu školu je djelao jedanaest ljet u Neulandschule u 19. bečanskom kotaru. 1990. je počeo studijum Kroatistike i Športa na Sveučilištu u Beču, ko je 1996. završio. U diplomskom djelu kod prof. Radoslava Katičića se je bavio novijom gradišćanskohrvatskom literaturom. Vratio se je u Gradišće i od 1996. podučava u višoj općeobrazovnoj školi i na višoj školi za zvanja (sekundarni stupanj I i II) u Željeznu, Santaleku, Borti, Gornjoj Pulji i sada u Matrštofu. Pet ljet je podučavao hrvatski jezik na Stručnoj visokoj školi u Željeznu. Od 2009. do 2011. je apsolvirao masterski studijum „Primijenjeni menadžment znanja“. U masterskom djelu se je bavio korišćenjem softvera Mahara u hrvatskom podučavanju. Prof. Rotter je aktivan u hrvatskom gibanju u Gradišću i sudjeluje u različni hrvatski projekti.